

DOMINGU IV TEMPU ADVENTU – TINAN C

Tema

Iha tempu ikus nian molok Natál, mensajen fundamentál Maromak nia Liafuan nian ko’alia kona-ba misaun fundamentál Jezús nian: propoin projetu ida salvasaun no libertasaun nian ne’ebé lori ema sira atu deskobre ksolok loos.

Evanjellu sujere katak Maromak nia projetu ne’e iha oin ida: Jezús Nazaré mai hasoru ema sira atu apresenta ba sira ne’ebé ida dadur no nakukun laran proposta ida moris no liberdade nian. Nia propoin mundu foun ida, iha ne’ebé ema marjinalizadu no oprimidu sira hetan fatin no sira ne’ebé terus hetan dignidade no ksolok. Ida-ne’e mak anúnsiu ida ksolok no salvasaun nian, ne’ebé halo haksolok ema hotu ne’ebé rekoñese iha Jezús proposta libertadora ne’ebé Maromak halo ba nia. Proposta ne’e, dala barak to’o mai liuhusi limite no frajilidade “instrumentu” umanu Maromak nian; maibé nafatin proposta ida ne’ebé soi Maromak nia marka no kbiit.

Leitur dahuluk sujere katak mundu foun ne’ebé Jezús, David nia bei-oan, mai atu propoin mak don ida husi Maromak nia domin. Naran Jesus signifika “Dame”. Nia mai apresenta proposta ida kona-ba “reinu” ida dame no domin nian, ne’ebé la hari’i ho kbiit kilat nian, maibé hari’i no hetan simun iha ema sira nia fuan.

Leitura daruak sujere katak misaun libertadora Jezús hakarak harii mak estabelesimento relasaun komuñaun no prosimidade nian entre Maromak no ema sira. Nune’e ema sira presiza simu proposta ne’e ho disponibilidade no obediénsia – tuir Jezús Kristu nia ilas – ho “sin” totál ba Maromak nia projetu.

LEITURA I – Miq 5,1-4a

Profeta Miqueias moris no hala’o ninia ministériu iha Judá, iha sékulu VIII/VII mK. Livru Miqueias nian hahú atu haktuir (kap. 1-3) salan boot sira Israel no Judá nian, hodi subliña liuliu, salan sosiál sira, apresenta sira nu’udar infidelidade boot ba kompromisu sira assume iha ámbitu “aliansa” nian no denunsia “teolojia opresaun nian”. Maski nune’e, testu ohin nian, parte livru daruak nian, ne’ebé tuir comentadór barak la mai husi Miqueias maibé husi autór anónimu ida, apresenta liafuan salvasaun nian, ne’ebé hakarak atu anima Povu nia esperansa (kap. 4-5).

MENSAJEN

Testu ohin nian foti fali promesa mesiánika sira. Iha kuadru ida injustisa no terus nian, frustrasaun no dezánimu nian – profeta fó sai kona-ba ema ida importante ne’ebé atu mai, iha tempu futuru ne’ebé sei ukun Maromak nia Povu. Ema ne’e, ne’ebé Maromak mak haruka, sei mai husi David nia uma-kain, no nia sei lori fali tempu dame, justisa, moris di’ak ba Maromak nia Povu hanesan uluk iha liurai David nia ukun. Fraze ikus leitura nian (“Nia sei sai Dame”) define konteúdo konkreto esperansa ne’e nian: liafuan “shalom” uza iha ne’e signifika hakmatek, la iha violénsia no konflitu, moris naresin, iha liafuan ida, ksolok nakonu.

LEITURA II – Heb 10,5-10

“Surat ba Ebreu sira” mak testu anónimu ida, karik hakerek molok tinan 70 no haruka ba komunidade sarani ida ne’ebé maioria mai husi judaízmu. Komunidade ida ne’ebé karik ninia fiar hahú sai “morna” no ladún kompromete an no moris iha perigu atu desvia husi doutrina loos.

“Surat” ne’e mak apresentasaun ida kona-ba mistériu Kristu nian, hodi subliña liuli dimensaun saserdotál ninia misaun nian: “amlulik boot aliansa foun nian”, mediasaun entre Maromak no ema sira. Hafoin autór mós reflete kona-ba kondisaun sarani mai husi misaun saserdotál Kristu nian: sarani sira, liuhusi Kristu amlulik, tama iha Povu saserdotál, katak komunidade sarani no tenke halo sira-nia moris nu’udar sakrifisiu kontínuu hahín/louvór nian, agradesimentu nian no domin nian.

Testu ne’ebé propoin mai ita integra iha parte datoluk surat nian (Heb 5,11-10,39). Iha parte ne’e, autór reflete kona-ba krakterística orijináriu sacerdósiu Kristu nian.

MENSAJEN

Iha mundu Testamentu Tuan nian, ema ne’ebé mak hakarak selebra komuñaun ho Maromak ka hatudu ninia saran-an totál ba Maromak ka hetan perdaun ba nia salan sira, hasa’e sakrifisiu balada nian ida, ne’ebé amlulik entrega iha Jahwéh nia liman... Maski nune’e, profeta sira afirma tiha ona dala barak kona-ba sakrifisiu sira-ne’e nia folin-laek (haree Is 1,11-13; Jr 6,20; 7,22; Os 6,6; Am 5,21-25; Miq 6,6-8), basá sira mak ritu esternu de’it, la la’o hamutuk ho attitude loos ka sinsera fuan nian husi ema ne’ebé hasa’e sakrifisiu ne’e. Hodi tau iha Jezús nia ibun liafuan salmista ida nian (kf. Sl 40,7-9), autór “Surat ba Ebreu” afirma katak, iha mundu aliansa foun nian, la’ós ona sakrifisiu balada nian mak realiza komuñaun ho Maromak, entrega totál fiar-na’in nian ba Maromak, perdaun ba salan sira; Jezús nia inkarnasaun, entrega totál Kristu nia moris rasik, ninia respeitu absoluto ba Aman nia projetu no hakaran mak bele halo aprosimasaun no relasaun ema nian ho Maromak. Sé mak hakarak desobre Aman no hakbesik Nia, hateke ba Jezús; basá Jezús hanorin mai ita ho ninia obediénsia ba Aman nia projetu, oinsá loloos tenke sai relasaun filiasaun nian ho Maromak.

EVANJELLU – Lc 1,39-47

Testu ne’ebé propoin mai ita hola parte ba “Evanjellu Infânsia nian”. Estudu atuál sira ko’alia kona-ba “Evanjellu Infânsia nian” nu’udar jéneru literáriu espesiál ne’ebé la pretende sai relatu loloos kona-ba akontesimentu sira, maibé katekeze ida atu proklama realidade salvífika sira ne’ebé fiar haklaken kona-ba Jezús (Nia mak Mesias, Maromak nia Oan, Maromak ho ita). Nia forma narrasaun nian uza téknika “midrash haggádico” (téknika leitura no interpretasaun nian ida kona-ba Testamentu Tuan ne’ebé rabbi judeu sira uza iha época Testamentu Foun nian). Jéneru literáriu ne’e hanaran “homologese” no uza tipolojia sira: ema no faktu sira Testamentu Tuan nian hetan ninia korrespondénsia ho ema no faktu sira Testamentu Foun nian. Iha nia klaran sira kahur mós elementu apokalíptiku (aparisaun, anju, mehi sira), ne’ebé iha finalidade atu lori narrasaun ba oin no esplisita ideia teolójika no katekeze kona-ba Jezús. Ida-ne’e mak elementu kahur-malu nian ne’ebé ita bele hetan iha Evanjellu ohin nian: liu fali informasaun “jornalística” ida kona-ba faktu konkretu sira, ida-ne’e maka katekeze ida kona-ba Jezús, hahú husi mensajen no promesa hasai husi Testamentu Tuan.

MENSAJEN

Referénsia dahuluk haktuir katak bainhira Maria kumprimenta Izabél, kosok-oan (Juaun Batizta) haksoit ho ksolok iha nia knotak. Evidentemente, ida ne'e indikasaun teolójika ida: ba Lucas, Jezús mak Maromak ne'ebé mai hasoru ema, no iha mensajen ida salvasaun/libertasaun nian ne'ebé konkretiza promesa sira Maromak halo ba bei-ala sira; nune'e Jezús nia prezensa provoka ksolok, halo ema sira ne'ebé hein konkretizasaun promesa nian, haksoit iha ksolok. Promesa nia realizasaun kona-ba mundu ida justisa nian, domin nian, dame no ksolok nian ba ema hotu realiza ho Jezús ne'ebé mai.

Hafoin ita iha Izabél ninia resposta ba Maria nia saudasaun: “Ita rahun-di’ak liu feto hotu”. Liafuan sira-ne'e mosu iha “knananuk Débora nian” (kf. Jz 5,24) atu selebra Jael, feto ne'ebé, apezarde ninia frajilidade, sai instrumentu Maromak nian atu so'i Povu husi Sísera nia liman. Nune'e, Lucas apresenta Maria hanesan ne'e – maski iha ninia frajilidade – nia sai instrumentu Maromak nian atu konkretiza salvasaun/libertasaun ema sira-nian.

Ikusnian, ita iha Maria nia resposta: “ha'u-nia klamar hahi'i Na'i...”. Maria nia resposta foti liafuan husi salmu ida agradesimentu nian (kf. Sl 34,4), uza atu agradese Jahwéh basá proteje ema haraik-an sira no so'i sira, maski hasoru opresór sira-nia prepoténsia. Salmu ida esperansa no konfiansa nian, ne'ebé foti sa'e Maromak nia preokupasaun ba ema kiak sira ne'ebé sai vítima injustisa no opresaun nian. Lucas sujere momoos katak, Jezús nia prezensa, liuhusi feto simples no frajil ida-ne'e, katak Maria, mak sinál ida Maromak nia domin nian, ne'ebé preokupa atu lori libertasaun ba ema hotu ne'ebé sai vítima prepoténsia no injustisa sira nian husi ema sira. Ho Jezús, to'o mai tempu foun libertasaun nian, dame nian, ksolok nian, ne'ebé profeta sira hori uluk kedas haklaken.